

16.09.2020

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin istunto

Aika	16.09.2020 klo 10:00	
Paikka	Kirkkopuiston Silmu, Kilpisenkatu 8, Jyväskylä	
Jäsenet	Simo Peura Matti Salomäki Elina Tourunen Ari Auranen Tuomas Hemminki Kai Jantunen Kai Niemelä	piispa, puheenjohtaja tuomiorovasti, varapuheenjohtaja pappisasessori pappisasessori lakimiesasessori hiippakuntadekaani maallikkojäsen
Läsnäolo- ja puhe- oikeudet	Eino Nissinen Jaakko Antila	hiippakuntavaltuuston pj. hiippakuntapastori, sihteeri
Läsnäolo-oikeudet	Terhi Kaira	
Raamatunluku	Psalmi 103:1–14	Matti Salomäki

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

16.09.2020

§ 1 Istunnon tiedot

Kokouksen avaus

Piispa Simo Peura avasi istunnon kello 10:04.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjantarkastajan valinta

Esitys Pöytäkirjantarkastajaksi valitaan maallikkojäsen Kai Niemelä.

Päätös Päätettiin esityksen mukaisesti.

Työjärjestyksen hyväksyminen

Esitys Tuomiokapituli hyväksyy kokouksen työjärjestyksen.

Päätös Päätettiin esityksen mukaisesti.

16.09.2020

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

§ 12 Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin lausunto luonnoksesta sote-uudistusta koskevaksi hallituksen esitykseksi

Diaarinumero DLAP/148/00.05.00/2020

Esittelijä lakimiesasessori Tuomas Hemminki

Sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö ja sisäministeriö pyytävät lausuntoja hallituksen esitysluonnoksesta koskien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä koskevaa uudistusta. Uudistuksessa koko julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea kehitetään vastaamaan yhteiskunnan muutoksiin. Kirkollisista toimijoista lausuntopyyntö on lähetetty kirkkohallitukselle sekä kaikille tuomiokapituleille.

Hallituksen esitys on luettavissa osoitteessa:
<https://soteuudistus.fi/lakiluonnos-15.6.2020>.

Lausuntopyynnössä on esitetty kaksi mahdollisuutta lausunnon antamiseen. Sähköisessä lausuntopalvelussa lausuntoa varten esitetään 90 kohdennettua kysymystä. Vaihtoehtoisesti vastaaja voi jättää avoimen lausunnon. Tuomiokapitulin on tarkoituksenmukaista ottaa lausunnossaan kantaa vain niihin seikkoihin, joilla on suoranaisia vaikutuksia kirkon työhön, talouteen tai hallintoon. Siksi valmistelussa on päädytty avoimen lausunnon antamiseen.

Esitys Tuomiokapituli antaa liitteenä olevan lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta koskien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä koskevaa uudistusta.

Päätös Päätettiin esityksen mukaisesti.

Toimenpiteet Tiedoksi: Kirkkohallitus

Lisätiedot valmistelija Terhi Kaira, terhi.kaira@evl.fi

Muutoksenhaku Päätökseen ei kirkkolain 24. luvun 5 §:n mukaan saa hakea muutosta, koska se koskee asian valmistelua.

Asia: Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin lausunto luonnoksesta sote-uudistusta koskevaksi hallituksen esitykseksi

Esittelijä:

Perustelut:

Sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö ja sisäministeriö pyytävät lausuntoja hallituksen esitysluonnoksesta koskien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä koskevaa uudistusta. Uudistuksessa koko julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea kehitetään vastaamaan yhteiskunnan muutoksiin. Kirkollisista toimijoista lausuntopyyntö on lähetetty kirkkohallitukselle sekä kaikille tuomiokapituleille.

Hallituksen esitys on luettavissa osoitteessa: <https://soteuudistus.fi/lakiluonnos-15.6.2020>.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti Suomessa toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus ja perustetaan maakunnat. Uudistuksessa on hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on turvata pelastustoimen palvelujen saatavuus, kattavuus ja laatu myös tulevaisuudessa. Uudistuksen tavoitteena on kehittää ja tukea pelastustoimen valtakunnallista tehokkuutta ja yhdenmukaisuutta. Uudistuksella vastataan pelastustoimen haasteisiin vahvistamalla toimialan valtakunnallisia voimavaroja, kehittämällä toimialan johtamista ja ohjausta sekä tiivistämällä alan toimijoiden yhteistyötä. Tavoitteena on varmistaa myös, että maakuntien pelastuslaitoksilla on mahdollisuus tuottaa ensihoitopalveluja koko maassa.

Lakiesitysluonnoksen pääasiallinen sisältö

Lausuntopyynnön kohteena olevalla hallituksen esitysluonnoksella ehdotetaan säädettäväksi uuden hallintotason perustamisen ja toiminnan kannalta keskeiset lait, joita olisivat maakuntalaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, laki pelastustoimen järjestämisestä sekä niiden yhteinen voimaanpanolaki, maakuntien rahoituslaki sekä ehdotukset kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön, verolainsäädännön, maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskevan lainsäädännön sekä eräiden yleishallintoa koskevien lakien muuttamiseksi.

Esitysluonnoksen mukaan Suomeen muodostettaisiin 21 sote-maakuntaa, joille siirrettäisiin kuntien vastuulla nykyisin olevat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät. Sote-maakunnat olisivat julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla olisi alueellaan itsehallinto. Uudet sote-maakunnat olisivat alueeltaan nykyisiä maakuntia vastaavia, mutta Uudenmaan maakunnan sekä Itä-Savon sairaanhoitopiiriin kuuluvien kuntien osalta poikettaisiin nykyisestä maakuntajaosta.

Sote-maakuntien ylin päättävä toimielin olisi vaaleilla valittava sote-maakuntavaltuusto. Sote-maakuntien toiminta rahoitettaisiin pääosin valtion rahoituksella. Rahoitusvastuun siirtyessä

kunnilta valtiolle, on valtion tuloja lisättävä ja kuntien tuloja vastaavasti vähennettävä niiltä pois siirtyvän rahoitusvastuun verran. Verotusta koskevat muutokset toteutettaisiin verovelvollisten kannalta mahdollisimman neutraalisti.

Lakiesitysluonnos on erittäin laaja ja moniulotteinen (1208 sivua). Esitykseen liittyvät lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan vuoden 2023 lukien. Uudistuksen voimaanpanolain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021. Lisäksi sote- ja maakuntalakeja sovellettaisiin osittain jo heti sote- ja maakuntien toimintaan.

Lausunnon antaminen

Lausuntopyyntöissä on esitetty kaksi mahdollisuutta lausunnon antamiseen. Sähköisessä lausuntopalvelussa lausuntoa varten esitetään 90 kohdennettua kysymystä. Vaihtoehtoisesti vastaaja voi jättää avoimen lausunnon. Tuomiokapitulin on tarkoituksenmukaista ottaa lausunnossaan kantaa vain niihin seikkoihin, joilla on suoranaisia vaikutuksia kirkon työhön, talouteen tai hallintoon. Siksi valmistelussa on päädytty avoimen lausunnon antamiseen. Lausunnon määräaika on 25.9.2020 ja se toimitetaan Sosiaali- ja terveysministeriöön (kirjaamo@stm.fi; asianumero VN/8871/2019).

Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin lausunto luonnoksesta sote-uudistusta koskevaksi hallituksen esitykseksi

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli pitää sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen tavoitteina hyvinä ja kannatettavina. Lausunnossaan tuomiokapituli ottaa kantaa ainoastaan niihin seikkoihin, joilla on suoranaisia vaikutuksia kirkon työhön, talouteen tai hallintoon.

Uudistuksen vaikutukset seurakuntien yhteistyöhön kuntien ja sote- ja maakuntien kanssa. Kuntien ja seurakuntien yhteistyöllä on pitkät ja toimivat perinteet. Yhteistyötä tehdään muun muassa koulujen, oppilaitosten, päivähoiton, nuorisotoimen, vanhustenhuollon, vammaispalvelujen, mielenterveystyön ja päihdehuollon kanssa sekä kulttuuriympäristön hoitamisessa. On tarkoituksenmukaista, että seurakunnat, kunnat, hiippakunnat ja sote- ja maakunnat toimivat jatkossakin yhteistyössä alueilla, jotka vaikuttavat suoraan ihmisten hyvinvointiin ja arjen sujuvuuteen.

Tällä hetkellä seurakunnilla on erityyppisiä sopimuksia kuntien, kuntayhtymien ja sairaanhoitopiirien kanssa. Lausuntopyyntönsä kohteena oleva uudistus vaikuttaa esimerkiksi sairaalasielunhoidon, kirkon kehitysvammaistyön ja perheneuvonnan sopimuksiin. Tuomiokapituli toteaa, että perusoikeuksien toteutumisen, väestön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja hyvinvointierojen ehkäisemisen kannalta on välttämätöntä, että sairaalasielunhoidon, kehitysvammaistyön ja perheneuvonnan saatavuus voidaan säilyttää vähintäänkin nykyisellä tasolla. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös kotihoidon piirissä olevien potilaiden ja heidän läheistensä mahdollisuuteen saada henkistä ja hengellistä tukea.

Tuomiokapituli pitää merkittävänä, että lakiesitysluonnokseen sisältyy sekä kunnan että sote- ja maakunnan osalta velvoite tehdä yhteistyötä julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Ehdotetuissa säännöksissä on erikseen mainittu ”moninainen yhteistyö seurakuntien ja muiden uskonnollisten yhteisöjen kanssa”. Tuomiokapitulin näkemyksen

mukaan esitysluonnoksen säädöspohja luo vahvan perustan hyvään yhteistyöhön sekä kumppanuus- ja ostopalvelusopimusten solmimiseen.

Uudistuksen vaikutukset kirkon rooliin yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyden ylläpitämisessä. Sote-maakuntien tehtäviin kuuluvat valmiussuunnittelu ja varautuminen. Suomalaisessa yhteiskunnassa varautumista ohjaa lainsäädännön lisäksi yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Voimassa oleva turvallisuusstrategia vuodelta 2017 esittää kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamallin, johon on sisällytetty kirkot ja uskonnolliset yhdyskunnat. Kirkkolaki velvoittaa kirkon ja seurakunnat varautumiseen ja valmiussuunnitteluun. Tuomiokapitulien tehtävänä on johtaa ja valvoa seurakuntien varautumista.

Sote-maakuntien valmiussuunnittelussa ja varautumisessa on syytä ottaa huomioon tuomiokapitulit, seurakuntayhtymät ja seurakunnat. Kirkolle tulee jatkossakin turvata mahdollisuus ylläpitää hengellistä toimintaa sekä osallistua ihmisten henkiseen huoltoon osana yhteiskunnan psykososiaalisen tuen kokonaisuutta ja kriisien uhrien auttamiseen kaikissa turvallisuustilanteissa. Kirkon rooli yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyden ylläpitämisessä ei tule esille lakiesitysluonnoksessa. Tältä osin tuomiokapituli pitää luonnoksen yleisperusteluja puutteellisena ja näkee tarpeelliseksi, että asiaan kiinnitetään erityistä huomiota jatkovalmistelussa.

Uudistuksen vaikutukset kirkollisverokertymään. Rahoitukseen liittyen esitysluonnoksen yleisperusteluista nostetaan esiin, että verotuksen painopisteen siirtämisellä kunnilta valtiolle on vaikutusta kirkollisverokertymään. Kirkollisverotuoton arvioidaan kasvavan noin 55 miljoonalla eurolla. Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli yhtyy siihen esitysluonnoksen tavoitteeseen, että uudistuksen tulisi olla mahdollisimman neutraali myös seurakuntaan kuuluvien verovelvollisten kannalta. Tuomiokapitulien mukaan paras tapa kompensoida tilanne on kirkon oma-aloitteisuuteen perustuvat toimet, mikäli vaihtoehtoina on kirkollisveron määrän alentaminen lailla tai valtion rahoituksen leikkaaminen. Lakiesitysluonnos on tältä osin kannatettava.

Uudistuksen vaikutukset maakuntajakoon. Lakiesitysluonnos sisältää ehdotuksen, jonka mukaan Itä-Savo siirtyisi mahdollisesti uudistuksen myötä Etelä-Savon maakunnasta Pohjois-Savon maakuntaan. Esityksen taustamuistiossa esitellään muutoksen vaikutuksia muihin aluejakoihin. Vaikutusarviointi koskee vain valtionhallinnon aluejakoa, eikä siten nosta esiin muutoksen mahdollisia seurauksia muihin maakuntapohjaisiin aluejakoihin.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous päätti keväällä 2019, että hiippakuntien ulkorajat noudattavat maakuntarajoja. Liittymisellä maakuntajakoon kirkossa on etsitty pysyvää ja pitkäjänteistä ratkaisua aluejaotukseen. Samalla on ollut kyse eri alueiden kulttuuristen, historiallisten ja sosiaalisten ominaispiirteiden arvostamisesta, hyödyntämisestä ja kehittämisestä. Nyt esitetty mahdollinen muutos rikkoisi maakuntapohjaisten hiippakuntien kehittymisen. Siksi tuomiokapituli ei pidä maakuntarajan muuttamista kannatettavana, vaikka muutoksella ei olekaan suoranaista vaikutusta Lapuan hiippakunnan omaan alueeseen.

Päätösehdotus:

Tuomiokapituli hyväksyy perusteluosassa esitetyn lausunnon Sosiaali- ja terveysministeriölle toimitettavaksi.

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli

16.09.2020

§ 20 Istunnon päätös

Puheenjohtaja päätti istunnon kello 12:04.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Jaakko Antila
sihteeri

Pöytäkirjantarkastus Olen tarkastanut pöytäkirjan ja todennut sen kokouksen kulun mukaiseksi.

Kai Niemelä
pöytäkirjantarkastaja

Allekirjoitukset on tehty Domus-asianhallintajärjestelmään.